Náučný chodník Horné Pršany – Lažtek, rozhľadňa

Kraj:	Banskobystrický
Okres:	Banská Bystrica
Geomorfologická jednotka:	Kremnické vrchy
Geologická jednotka:	sopečné pohorie
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus Horné Pršany a pešo 300 m obcou po žltej značke k západu
Východisko:	Horné Pršany, odbočka žltej turistickej značky s náučným chodníkom ku Kremennej jaskyni
Trasa:	Horné Pršany, odbočka žltej turistickej značky ku Kremennej jaskyni – rozhľadňa Lažtek
Dĺžka, prevýšenie:	0,8 km, prevýšenie 115 m
Čas prechodu:	0,5 h
Počet zastávok:	4
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, historické

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa je v celej dĺžke súbežná so žltou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2018

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Obecný úrad Horné Pršany, Horné Pršany 11, 974 05 Horné Pršany, tel. 048 / 4101 759

Poznámka: Odporúčame spojiť s blízkym náučným chodníkom Horné Pršany – Kremenia.

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie. Pozri poznámku vyššie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Horné Pršany. Počtom obyvateľov maličká obec juhozápadne od Banskej Bystrice na východnom okraji Kremnických vrchov vo svahu Lažteka nad dolinou zdrojnice Rakytovského potoka. Severozápadne od dnešnej obce sa na plošinke vo svahu doliny Malachovského potoka v lokalite Hrádok našli artefakty sídliska ľudu lužických popolnicových polí. Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1407. Obyvateľstvo sa venovalo uhliarstvu pre potreby hojnej baníckej činnosti v širokom okolí a s tým súvisiacim povozníctvom, ktoré pretrvalo až do polovice 20. storočia. Po útlme baníctva sa živili chovom dobytka, poľnohospodárstvom, drevorubačstvom a remeslami. Obec nemá kostol, historickým objektom je tu zvonica z roku 1757 s neskorobarokovým zvonom. V roku 1858 zriadili v obci (a zároveň aj v susednom Malachove a Dolných Pršanoch) z iniciatívy Andreja Braxatorisa-Sládkoviča, pôsobiaceho na neďalekej evanjelickej a. v. fare v Radvani, ľudovú školu. Obec sa rozkladá na kontakte vulkanických hornín Kremnických vrchov a dolomitov do Zvolenskej kotliny presahujúcich zo Starohorských vrchov, s čím súvisia okrem rozsiahleho územia opusteného dolomitového kameňolomu zvláštne skalné útvary z prekremenených dolomitov a vápencov v lokalite Kremenia s pseudokrasovými jaskyňami (viac v samostatnom hesle v textoch náučného chodníka Horné Pršany – Kremenia). Pozornosť záhadológov púta studnička s runovým písmom v lokalite Klin západne od obce (asi 2,5 km od jej centra) vo východnom svahu masívu Košiare. Ide o jednu z troch údajných lokalít s výskytom textu vyrytého v skale vraj staroslovanským runom, písmom starším ako latinka. Podobný v roku 1864 objavil na vrcholovom andezitovom brale na neďalekom Velestúre (1 254 m n. m.) mladý kremnický archivár Pavol Kriško, dešifroval ho a datoval do 3. – 4. storočia. Koncom 19. storočia sa nápis stal atrakciou najmä pre slovenských vlastencov. Tretí, dosiaľ neobjavený by sa mal nachádzať na Smrečníku (1 244 m n. m.), západnej rázsoche Velestúra.

Rozhľadňa Lažtek. Drevená 8,2 m vysoká jednoposchodová vyhliadková veža na východnom svahu Lažteka (807 m n. m.), najvýchodnejšieho vrchu 5,5 km dlhej rázsochy vybiehajúcej z Velestúra medzi dolinami Malachovského a Badínskeho, resp. Rakovského potoka v Kremnických vrchoch nad obcou Horné Pršany, vybudovaná v roku 2017. Na postupne zarastajúcich bývalých pasienkoch a lúkach neďaleko nej stojí 33 m vysoký telekomunikačný vykrývač. Asi 600 m západným smerom (po žltej turistickej značke) je v oblasti chrbta v hustom lese skrytý skalný útvar **Čertova hlava**, menšia dvojička pomerne blízkej Čertovej skaly vo svahu nad Hronom pri Budči (viac o tejto v textoch náučného chodníka Boky). Rovnako je skalným hríbom s andezitovou hlavou a relatívne menej odolnou a teda rýchlejšie zvetrávajúcou pyroklastickou nohou.

Kremnické vrchy. Pohorie na strednom Slovensku zhruba medzi Hornou Štubňou, Novou Lehotou, Žiarom nad Hronom, Budčou a Králikmi na severnom okraji vulkanitmi budovaného Slovenského

stredohoria, v rámci ktorých susedí na západe s Vtáčnikom, na juhu Žiarskou kotlinou, Štiavnickými vrchmi, Pliešovskou kotlinou a Javorím a na východe so Zvolenskou kotlinou. Od severu hraničí s celkami Fatransko-tatranskej oblasti: Starohorskými vrchmi, Veľkou Fatrou, Turčianskou kotlinou, Žiarom a Hornonitrianskou kotlinou. Geologické podložie tvoria prevažne neogénne andezity lávových prúdov a ich pyroklastiká a epiklastické brekcie a konglomeráty, v južnej časti aj ryolity (oblasť Starej Kremničky) či neogénne fluviálne štrky a piesčité štrky s preplástkami ílov (okolo Pitelovej) a pleistocénne fluviálne terasové štrkopiesky (Šibeničný vrch). Reliéf je vrchovinový a hornatinový s hlbokými dolinami so strmými až skalnatými svahmi, lokálne v najvyšších častiach (okolo Kunešova, na severe Flochová 1 318 m n. m., východne od Kremnice Kremnický štít 1 008 m n. m.) plochejší s charakterom pahorkatiny. Neogénna vulkanická aktivita a neskoršie tektonické pohyby podmienili výskyt významných rudných ložísk (drahých kovov, ortuti a i., Kremnické Bane, Malachov) a zdrojov rôznych surovín (keramické materiály, stavebný kameň). Geologická stavba je tiež príčinou hojných zosuvov. V pohorí pramenia významné vodné toky povodia Váhu a najmä Hrona, napr. Turiec, Kremnický potok, Tajovský potok. Z veľkej časti je pokryté nepôvodnými lesmi. V jeho vnútri leží okrem banského mesta Kremnice okolo dvadsať obcí, v ich okolí sú často rozľahlé lúky a pasienky. Pohorie stredom pretína železničná trať Zvolen – Kremnica – Diviaky.

Obsah informačných panelov

1. Základné informácie o náučnom chodníku a zaujímavostiach v okolí
2. Pešia turistika. Cykloturistika. Lyžiarska turistika
3. Prírodné pomery
4. Rozhľadňa Lažtek

Informačné panely v teréne nemajú vlastné názvy.

Mapka trasy náučného chodníka
Autobusová zastávka

MAPY.CZ

MAPY.CZ